

LJUDSKI GLAS

== POLITIČNI TEDNIK ZA SLOVENSKO LJUDSTVO. ==

Izhaja vsak petek in stane za vse leto 12 K, za pol leta 6 K in za četrt leta 3 K. Posamezna številka stane 30 vinarjev. Inserati po dogovoru.

Vse dopise in pošiljatve je frankirati in naslavljeni na: „LJUDSKI GLAS“, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6, I. nadstr., Učiteljska tiskarna.

Rdeča mobilizacija.

Prvi maj je bil včeraj, dan, ki ga praznujejo delavni sloji vsega sveta kot svoj največji praznik.

Ko je pred pol stoletjem proglasila internacionala, to je mednarodna zveza delavstva vseh držav prvi maj za delavski praznik, so bile naše vrste še redke in majhne. Na Slovenskem o kakem zavednem, organiziranem delavstvu še ni bilo niti govora. Prvi slovenski socialisti so se pojavili zadnja leta preteklega stoletja. Iz teh se je kmalu osnovala Jugoslovanska socialno demokratična stranka (JSDS — ne zamenjati z JDS, t. j. liberalci), ki je pa rasla prav počasi in prav skromno.

Tako skromne so bile naše vrste, da sta gledali obe nasprotni stranki s pomilovanjem in zasmehom nanje. To pa ni motilo nikogar. Leta in leta smo stali trdni, kljubovali vsemu posmehovanju, saj je živela v naših srcih globoka vera, da bo beraški, proletarski narod slovenski preje ali sleje spoznal, da je edinole v socializmu njegova rešitev. S to zavestjo v srcu smo skromno, a iskreno obhajali dosedanje prve maje na Slovenskem.

Prišla je svetovna vojna. Naš narod je bil pogran v mesnico, kakor čreda živine. Na daljnih bojnih poljanah, v tujih ujetništvih je začel slovenski človek razmišljati o sebi in o svojem narodu. Videl je, kam so ga privedli njegovi dosedanja klerikalni in liberalni politični voditelji in tedaj se je spomnil zaničevanih, preklinjanih in zasmehovanih socialistov, ki so se vedno upirali vojni in blaznemu oboroževanju držav, ki je moralo roditi vojno. Spomnil se je tedaj naš vojak, da so se socialisti vedno borili za resnico in pravico revežev in kdo je bil večji revež, kot on sam, ki je umiral v daljnih strelskih jarkih zato, da so se doma mastili vojni dobičkarji, med tem, ko je njegova družina poginjala gladu.

In ta slovenski človek se je preteklo jesen vrnil nazaj domov, a drugačen nego je bil leta 1914. V tujih deželah, med tujimi narodi in v strašnem prestanem trpljenju so se mu odprle oči. Vrnil se je domov in z zaničevanjem v srcu je obrnil hrbet svojim predvojnimi političnim voditeljem ter se neustrašeno zapisal pod rdeči socialistični prapor.

Dan za dnem so se množile naše vrste. Prihajali so k nam vsi revni in zaničevani, vsi prevarani in ogoljufani za svoje pravice in izjavili, da bodi rdeča zastava odslej zastava ubogega in izkrvavelega našega naroda, saj mu je le ta zastava porok za boljše, lepšo, svobodnejšo in pravičnejšo bodočnost.

In včeraj je ta nepregledna armada prvič nastopila, obhajala je svoj prvi praznik, prvič svoj prvi maj. Po celi naši domovini so stale vse tovarne in vsi obrati

in vsakdo je imel priliko na lastne oči prepričati se o ogromni moči, ki leži danes v naših vrstah in v naših rokah. Mobilizirali smo včeraj prvič svoje vrste in nepregledne množice so se odzvale navdušene našemu klicu in visoko je zaplapolal rdeči prapor. Tisoči in tisoči so prišli na naš poziv na ulico v Ljubljani in Mari-

boru, na Jesenicah in v Trbovljah itd., povsod, kjerkoli smo jih pozvali.

Niso več skromne in redke naše rdeče vrste, večina naroda je danes z nami in to nam je porok, da je letošnji prvi maj obenem prvi začetek lepše bodočnosti našega naroda. Socialna demokracija bo odslej vodila usodo našega ljudstva.

Črni oblaki.

Večina ljudi misli, da je pri nas doma zavladovala svoboda, in da ni nobene nevarnosti več, da se povrnejo nedavni časi. To pa je velika zmeta. Nevarnost, da ljudstvo zopet izgubi ravnokar pridobljeno svobodo, je zelo velika. Tisti, ki so še nedavno trpeli pod policijskim režimom poginule Avstrije, vedo, da ljudje, ki so včeraj dobro živeli v Avstriji, tudi danes v Jugoslaviji ne morejo svobodno čutiti. To so hlapčevske nature, ki mislijo, da svet ne more živeti brez policijskih šikan, ki si ne morejo misliti, da bi ljudstvo živelo v svobodi. Ti neumneži venomer ponavljajo, da naše slovensko ljudstvo še ni zmožno uživati svobodo, živeti po svoji volji in vednosti v redu in miru. Zato je dosedanja svoboda ljudstva v nevarnosti in čas je tu, ko bo moralo ljudstvo jasno in odkrito povedati, da si pridobljene svobode vzeti ne dá.

Vse naše takozvane meščanske stranke se boje svobodnega ljudstva, ker vedo, da ga svobodnega ne bodo mogle več voditi na vrhovi kot do-

slej. Zato te stranke hodijo danes po stranskih potih in preže na to, kako bi z zvižajno in neodkritosrčno politiko ljudstvo ogoljufale in ga zopet potisnile nazaj v nekdanje razmere in čase, ali pa še hujše. Pri nas se kaže, da hočejo sedanji mogočnejši naše države zopet uvesti nadvlado militarizma, ki naj bi tako gospodaril, kakor je v ranjki Avstriji. Vsi, ki smo videli, kako je Avstrija sramotno propadla, smo prepričani, da je nadvlada militarizma za stalno tudi pri nas nemogoča in da bo kmalu dogospodarila, ako se uvede. Toda že poskus sam, vladati ljudstvo s sabljo, bo našemu ljudstvu prinesel ogromno škodo. Na to meščanske stranke ne mislijo, ker jim je korist naroda toliko mar ko lanski sneg.

Hotenje, da se pri nas, v Jugoslaviji, vlada s sabljo, podpirajo vsi: liberalci in klerikalci. Prej, pred vojno in med vojno so se klanjali avstrijskim generalom; nič jih ni bilo sram. Ko je prišel prevrat, so svoje avstrijsko prepričanje vrgli raz sebe, kakor se vrže srajco, in so si nadeli

LISTEK.

IVAN CANKAR:

Vaš tabor je socialna demokracija.

Preteklo jesen je umrl v Ljubljani mož, čigar ime se bo blestelo med prvimi velikani našega naroda, dokler se bo razlegala po naših krajih slovenska govorica. Ta mož je Ivan Cankar, največji pisatelj in umetnik, kar jih je kedaj rodila slovenska mati. Neštevilne so njegove knjige in spisi in v vseh se kaže njegovo gorko sočustvovanje z vsemi zatiranimi, revnimi in preganjanimi. Omenimo le njegovo znamenito knjigo: Hlapci Jernej in njegova pravica, kjer se je potegnil, kakor še nihče pred njim za najrevnejše med revnimi, to je za posle.

Ravno to gorko sočustvovanje z vsemi revnimi in zatiranimi je vodilo Ivana Cankarja tudi v našo socialistično stranko, da je postal eden prvih njenih bojnikov. Leta 1907 je kandidiral na socialističnem programu celo v državni

zbor in ob tej priliki je izdal na svoje volivce volivni oklic, ki ga prinašamo tu v ponatisu in ki kaže, kako je sodil o socialni demokraciji največji pisatelj, kar jih je kedaj živelo na Slovenskem in eden največjih Slovencev in Slovanov sploh.

Glasi se:

Vaš tabor je socialna demokracija!

Ne v strahopetnih besedah, ne v praznih obljubah — temveč jasno in razločno govori socialna demokracija!

Jasno in razločno oznanja, da je odločna in odkrita sovražnica sedanjega reda človeške družbe. Ona oznanja, da je njen poslednji cilj, porušiti v temeljih gnilo zgradbo te gnile družbe, ki izkorišča in izrablja milijone delavnega ljudstva, zato da se bogato redi par stotin ljudi, ki žanjejo, dasi niso sejali. Za delavno ljudstvo ni dandanes država nič drugega, nego žandarm, ki stoji z nasajenim bajonetom pred krivično nakopičenim bogastvom posameznih!

Socialni demokraciji očitajo njeni obrekovalci, da jemlje vero delavcem in kmetu. Kako brezvestna laž! Socialni demokraciji je vera sveta stvar in zato zahteva, da naj se je nikar ne vlači v posvetne boje! Kristus je rekel: Ti pa, ka-

drugo, jugoslovansko. In zopet jih ni nič sram. Kar so znali prej, to znajo danes. Če pri tem govore in kriče, da hočejo varovati koristi naroda in slovenskega ljudstva, je to le krinka, za katero se skrivajo egoistični nameni in nagibi.

Takozvani liberalci ali JDS-stranka so v tem pogledu najbolj nevarni. Pa ni čuda. Saj so izrazito kapitalistična stranka, ki hoče dobro le posameznikom, za večino ljudstva pa se ne meni. O klerikalcih ne govorimo, ker jih dobro poznamo še iz časa, ko jih je vodil dohtar Šusteršič. Šusteršič je sicer ušel, njegovi podrepaniki, ki so ostali doma, pa se niso nič spremenili. Ostali so stari grešniki, ki so si med vojno pomnožili premoženje na škodo revnega ljudstva. Sedanja klerikalna stranka te grešnike varuje, vzema jih v zaščito. Skoro vsi župani so se med vojno okoristili in si umazali roke, pa niti eden od danes še ni odstavljen. Zakaj? Ker tega klerikalna stranka ne dopusti. Kjer pa je župan liberelec, pa ga varuje liberalna stranka, to je JDS.

Kaj se učimo iz tega?

Prvič to, da je sedanja svoboda ljudstva v nevarnosti, da jo pohodi vojaški škorenj. Ljudstvo se mora zavedati, da pride čas, ko bo jasno in odkrito izreklo, ali hoče živeti svobodno ali pod vladno male peščice, ki se bodo redili na njegov račun. Povedati bo moralo, kako naj bo urejena naša nova država, demokratično ali absolutistično.

Razmere postajajo neznosne, nad našimi glavami se zbirajo črni oblaki. Buržoazija se pripravlja, da sama prevzame vso vladno, da zasigura svoje kapitale in da pritiska ljudstvo ob tla. Tudi delovno in revno ljudstvo se mora pripraviti, da odbije v pravem času ta udarec in z močjo, ki ne bo dopuščala nobenega dvoma o tem, da mora v naši državi obveljati politična svoboda in socialna pravica.

Zavarovanje gozdov.

Vsporedno s posojilom na gozde, stoji njihovo zavarovanje. Ako je namreč predmet vreden kredita, je gotovo tudi zavarovanje. Razlika je samo v tem, v koliko je kak predmet potrebnejši zavarovanja, oziroma v koliko je po njegovih svojstvih bolj izpostavljen uničenju, kot drugi. Z ozirom na varnost, gotovo ne stoji gozd na zadnjem mestu, čeravno deloma prevladuje mnenje, da zaostaja za varnostjo denarne glavnice. Da je gozd izpostavljen različnim nadlogam kakor: vetru, snegu, mrčesu, ognju itd. je istina. Vendar pa noben gozdni posestnik ni bil samo radi kake take nesreče gospodarsko uničen. Razen požarov, ne uničijo naravne sile

lesa tako, da bi ne bil velik del tega še popolnoma porabljen. Razne bolezni in mrčes primorajo sicer posestnika, da dele gozda preje poseka, kot je bilo določeno v gospodarskem načrtu. S tem je pa mnogokrat tudi vsa škoda opravljena. In tudi če polomi sneg ali veter, se les, ki je zmečkan, uporabi za drva, tako da niti od tega ni izguba popolna. Ker pa smo primorani v takem slučaju spraviti in izdelati les, ki pride potem večkrat v velikih množinah in nepričakovano na trg, bi morda sklepali, da tedaj cene padejo. Temu pa v resnici ni tako. Zboljšanje prometnih sredstev je odprlo lesu svetoven trg, tako da nismo odvisni od posameznih krajevnih razmer. Na svetovnem trgu je tudi množina, ki je sama na sebi velika, v primeri neznatna in zato se tudi na cenah ponavadi ne občuti. Kaj drugega bi bilo, če bi se ne moglo lesa izvoziti in bi bila prodaja mogoča samo na okolico.

Največja škoda nastane vsekakor pri požaru. Vendar pa je na prvi pogled bolj strahotna, kot pa kaže statistika. Pomniti pa je, da se vse to razglabljanje nanaša na primerno velike gozde, kjer je možno moderno in pravilno gospodarstvo. Seveda, če zadene požar posestnika, ki ima le nekaj hektarov šume, je to zanj usodno. Zato bi bilo pa možno take manjše in majhne kose pritegniti le tedaj v zavarovanje, če bi zavarovanje obsegalo že zadostno površino urejenih in vsem gospodarskim zahtevam odgovarjajočih gozdov. Seveda so tu mišljeni gozdi, ki so nekako pod normalnimi razmerami. Kraji in točke, na katerih so šume zelo izpostavljene nevarnostim uničenja, bi bili tukaj izvzeti, oziroma bi veljali zanje drugi pogoji glede zavarovanja, če bi jih sploh vpoštevali. Ker torej preti glavna nevarnost od požarov, je tudi zavarovanje proti ognju najvažnejše. Zato so se pa s tem vprašanjem bavila že tudi različna zavarovalna podjetja in so tudi v nekaterih deželah, kakor na Nemškem, tako zavarovanja obstajala. Pogoji seveda so zavisni od lege gozdov, od vrste in starosti lesa itd., ter se je po teh okoliščinah ravnala premija, ki je na Nemškem šla od 45 vin. do 4 K za 1000 K zavarovalne svote. Iz nemških statistik je tudi razvidno, da pride povprečno na 3000 ha do 10.000 ha — 1 ha — požganega gozda na leto, to je od 0.03 %—0.01 %.

Ker morajo biti za zavarovanje dani gotovi pogoji in to so predvsem, da je razsežnost gozda zadostno velika in pa dobro, po načrtu urejeno gospodarstvo, bi to za majhne kmečke dele ne prišlo v poštev. Temu se pa da odpomoči ravno z združništvom, o katerem sem govoril v člankih »Kmetski gozdi in njihovo

Socialna demokracija je stranka vseh delavskih, v svojem delu izrabljenih, nesvobodnih slojev. Ona je stranka malega uradnika, ki je v svojem obstanku tako zaslužjen in nesiguren, v svoji moči tako izrabljan kakor vsak drugi delavec. Ona je stranka učitelja, ki je poleg beraške plače bolj odvisen, kakor mezdni delavec od svojega delodajalca, kmetski delavec od svojega gospodarja.

Socialna demokracija je edina resnično neodvisna in zato edina resnično močna stranka; ona je stranka zatiranih in zaslužjenih, ona je stranka enakosti in svobode, edina odkrita in zmagesvestna sovražnica vsakega hlapčevstva in vsake neenakosti. Za izsesovalce in izkoriščevalce ni prostora pod njeno streho!

Delavci! Vam ni treba šele kazati, kje je vaš tabor: sami ga boste našli, ker ste si ga sami ustvarili! Vaš tabor je socialna demokracija!

spodarstvo». Zavodu je namreč vseeno, ali zavaruje gotovo okrožje gozdov, ki so last enega ali večih posestnikov, le da je uprava njihova enotno urejena in se drži potrebnih pravil. To bi pa ravno doseglo združništvo in majhni kmečki kosi, bi se zavarovali, kot ena celota. Tako bi bil zavarovan obenem vsak posameznik in bi v slučaju uničenja njegovega dela, prišel do odškodnine.

M.

Širite naš list!

Dopisi.

Radeče pri Zidanem mostu. Naš gospod župnik je strašno hud na socialiste, najraje bi vse kar žive požrl. Sedaj menda zapušča naše kraje in se pripravlja na odhod med svoje nemške bratce, opozarjamo pa občinske može in cerkvene ključarje, da pred njegovim odhodom dobro pregledajo vse račune. Zlasti opozarjamo na račune za zvonove in orglje. Naj torej g. župnik spravi raje te stvari v red in pusti v miru našo podružnico »Svobode«, ki tako lepo deluje. Nič mu ne bo pomagalo rohnenje po spovednici, on bo že davnej pozabljen kje v svojih nemških krajih, mi, naša »Svoboda« in naša stranka bodo pa še krepko živeli.

Zavedni farani.

Iz Rimskih toplic nam poročajo: Tudi k nam smo dobili več izvodov našega »Ljudskega glasu«, katerega so ljudje prav z veseljem kupovali in brali, vkljub temu, da je agitiral proti njemu sam občinski odbornik V. S., češ, da so gospod rekli, naj tega lista ljudstvo ne bere in ne naročuje. Prosimo tega možakarja, naj se raje pobriga za občinske ceste, za aprovizacijo in za neštivilne druge prepotrebne stvari, našo stranko in naš list naj pa pusti lepo v miru. Minili so časi, da bomo mi reveži igrali hlapce bogatinom in da bo edino njihova beseda kaj veljala.

Po svetu.

Wilson.

Čim dalje je trajala mirovna konferenca, tem bolj smo bili prepričani, da bo Wilson s svojimi lepimi nameni, ustvariti svetu pravičen mir, popolnoma pogorel. Za zaklenjenimi vrati se posvetuje v Parizu takozvani »svet četvorice«, sklep ostanejo tajni, a kolikor vendarle prodre v javnost, jasno kaže, da tam ne kujejo Wilsonovega miru pravice, ampak mir najnesramnejše krivice in divjega nasilja, iz katerega se morajo v kratkem zopet roditi nove vojne. To dobro občutimo zlasti mi Slovenci, ki bomo najbrže izgubili tretjino svojega najzavednejšega naroda, tretjino svoje najlepše zemlje in vse svoje morje. Pa to požrešnemu laškemu imperijalizmu še ne zadostuje. Italijan bi najraje zadrnil naši mladi državi že ob njenem rojstvu vrv za vrat in zahteva v to svrhu poleg vse Primorske tudi Reko in Dalmacijo.

Mnogo je popustil že Wilson, tako mnogo, da smo izgubili vso vero v njegovo pravičnost in v njegovo trdno voljo ustvariti svetu pravičen mir. Nesramna laška zahteva po Reki je pa storila konec tudi Wilsonovi potrpežljivosti in odločno je povedal hinavskim in lažnjivim italijanskim razbojnikom, da takega roparstva na izkrevaveli Jugoslaviji ne dopusti.

Ta Wilsonova odločna beseda je vzbudila po vsem svetu veliko pozornost, pri Lahih pa veliko razburjenje. Laški člani mirovne konference so zapustili Pariz in odšli domov. Kake posledice bo to rodilo, še ni mogoče povedati. Res, ču-

dar moliš, se zakleni v svoj hram in tvoj Bog te bo slišal! — Ni pa rekel, da pojdi v politični boj in da v imenu vere obrekuješ svojega nasprotnika!

Obrekovalci socialne demokracije ji očitajo, da je sovražna kmetu. In očitovalci vedo, da lažejo! Desetletja je slepo hodil slovenski knet za klerikalno stranko, dokler nazadnje ni našel poti v Ameriko in na Nemško! Slovenski kmet in kmetski delavec je dandanes obubožan in obremenjen in spoznal bo, da klerikalna stranka ni delala in ne dela zanj, temveč edino le za nadvlado duhovščine; spoznal pa bo nadalje, da socialna demokracija ni samo stranka mezdni delavcev, temveč vseh trpečih, zatiranih in nesvobodnih.

Obrekovalci socialne demokracije trdijo, da je sovražna obrtniku. Tistemu obrtniku, ki so mu dosedanja prijatelji, krščanski socialci, tako zelo pomagali, da pada zmerom hitreje v proletarstvo! V svojem obubožanju, v svojem strahu pred prihodnostjo bo spoznal proletarski obrtnik, kje je njegova stranka.

dimo se, da laško ljudstvo tako dolgo trpi in prenaša take voditelje in jih ne pobesi na prva drevesa.

Auffenberg prosil za sprejem v češko armado.

Generalni polkovnik Auffenberg, bivši avstroogrski vojni minister, je zaprosil češkoslovaško vojno ministrstvo za sprejem v čehoslovaško armado.

Cirkus v Italiji.

Ko se je te dni vračal laški ministrski predsednik Orlando iz Pariza v Rim, so ga Lahi povsod zelo navdušeno sprejemali. Zlasti v Rimu so mu priredili naravnost cirkuški sprejem. Ljudstvo mu je kričalo, govorniki so pa hujskali na novo vojno z Jugoslavijo. Kaj res ni nobenega mazila za to znorelo ljudstvo in njegove zločinske voditelje?

Palestina neodvisna pod protektoratom Anglije.

Javljajo, da bo postala Palestina neodvisna država pod protektoratom Velike Britanije.

Bivši car Ferdinand želi na Čehoslovaško.

»Narodni listi« poročajo, da se je car Ferdinand naveličal svojega bivanja v Koburgu in je prosil, če bi se smel preseliti v čehoslovaško republiko. Ni še znano, če bodo njegovi želji ustregli.

Razne vesti.

Vse francosko časopisje piše proti pravičnim zahtevam Jugoslovancev in podpira laško požrešnost. Kapitalisti in imperijalisti so pač povsod enaki. — Angleži se v laško-jugoslovanski spor ne vtičujejo mnogo. Pobasali so, kar jim je prišlo in sedaj se malo brigajo, kako se drugi tepo za ostanke. — Rumuni trdovratno zahtevajo bogati Banat (na južnem Ogrskem), kjer je prebivalstvo izključno srbske narodnosti. Kaj nam res ne bodo pustili ničesar? — Na Bavarskem še vedno vre. Vrše se neprestano boji med zmernimi socialisti in boljševiki. — Trdovratno se vzdržuje vest, da bodo ententni kapitalisti poslali armado v Rusijo, da prisili rusko delavstvo, da plača dolg, ki ga je napravil bivši car na Francoskem in drugod. In vojaki bodo zopet umirali za milijonarje. — Japonci nameravajo baje tudi zapustiti mirovno konferenco.

Naši župani.

Moč slovenske klerikalne stranke leži na kmetih. Tam si je pred vojno znal dr. Šušteršič ustvariti najtrdnjšo oporo zlasti v občinskih odborih in županih samih. Župan je bil le oni, ki je bil brezpogojno vdan dr. Šušteršiču in njegovim pomagačem, želja ljudstva je bila postranska stvar. Naravno je tedaj, da naši župani med vojno niso bili zastopniki in zaščitniki ljudstva, ampak priganjači zločinske politike dr. Šušteršiča in raznih avstrijskih generalov.

To se je pokazalo takoj začetkom vojne in najjasnejši dokaz za to trditev našo nam je izjava, ki jo je poslala organizacija klerikalnih županov, to je takozvana »Kmetska županska zveza« dne 5. julija 1914 na Dunaj. Klerikalni list »Slovenec« z dne 7. julija 1914 jo prinaša v celoti. Takole piše:

Odbor »Kmetske županske zveze« je imel v nedeljo, dne 5. t. m. pred manifestacijskim zborovanjem v »Unionu« izredno sejo, v kateri je v imenu slovenskih županov dal duška čutilom vsled lopovskega zločina v Sarajevu

Odposlal je po soglasnem sklepu predsedstvu c. kr. deželne vlade to-le pismo izjavo:

Vaša ekselencija! Preblagorodni gospod deželni predsednik!

Podpisani odbor »Kmetske županske zveze« je storil v današnji seji pod vtisom najgršega zločina na presvetli vladarski rodovini sledeče navedeni sklep, ki ga priobčujemo Vaši ekselenci s prošnjo, da ga blagovolite sporočiti na Najvišje mesto in biti pred Najvišjim prestolom tolmač globoko vdanih čutil slovenskih županov in občinskih zastopnikov, kojih srca bijejo za blagor Najvišje vladarske rodovine kakor tudi za našo širšo domovino Avstrijo. — Sklep se glasi:

Odbor »Kmetske županske zveze« v imenu slovenskih županov in občinskih zastopnikov Kranjske izreka svoje najglobokejše ogorčenje nad groznim zločinom, ki mu ni primere v zgodovini in za kojega ni izrazov, da bi ga bilo mogoče dovolj ožigosati; obenem izreka odbor kot zastopnik slovenskih županov svoje najglobokejše sočutje, brezmejno vdanost in neomajno zvestobo slovenskih avtonomnih korporacij do Najvišjega prestola ter cele vladarske rodovine.

Vsa slovenska županstva se klanjajo Njegovemu Veličanstvu — prosič Boga, da nam ohrani preljubega vladarja še mnogo let v prosep mogočne Avstrije in v blagor naše ožje domovine.

Tu, slovensko ljudstvo, imaš črno na belem, kakšne župane si, nekoč volilo kakšne župane ti je vsiljevala klerikalna stranka. In ti župani še danes gospodarijo na naših tleh. Proč z njimi in nikdar se ne bodo več vrnili! V bodoče si bo naše ljudstvo samo izbiralo svoje župane in sicer take, ki bodo imeli srce za ljudstvo, ne pa zase in za razne kronane glave. Dovolj ima naš narod liberalizma in klerikalizma, dovolj dolgo sta ga goljufali obe ti stranki, naše ljudstvo je spoznalo, da je njegovo mesto odslej v socialni demokraciji.

§ Iz naše države. §

Več gospodinjskih tečajev nameravajo v kratkem prirediti po Sloveniji. Potrebni bi bili.

Zopet lov in ribolov. Ministrstvo za kmetijstvo je odredilo, da se svoboda ribolova zopet prekliče. Kaj bo pa glede lova? Zadnjič smo omenili nekatere naše pomsleke, iz tega pa še ne sledi, da smo proti svobodi lova. Stojimo le na stališču, da je pri vsaki taki odredbi vprašati preje vse prizadete faktorje, da se ne bo brezglavo razmetavalo z dovoljenji in prepovedmi.

Liberalci se pripravljajo, da bodo prevzeli v Belgradu vso osrednjo vlado v svoje roke in izrinili iz nje vse druge stranke. Mi se tega zelo veselimo, bo vsaj naše ljudstvo do dobrega spoznalo te sleparje. Njih vlada itak ne bo trajala dalje kot do prvih volitev.

Vojaški nabori mlajših letnikov 1900 in 1901 se najbrže izvedejo v mesecu maju 1919. Kakor nekdanj.

Batine, to je najnovejše sredstvo, s katerim skuša jugoslovanski liberalni poglavar vtepati hrvaškemu ljudstvu navdušenje za troedino jugoslovansko liberalno vlado. Kdor se drzne le misliti, da je na svetu še kaka boljša stranka kot liberalna, temu jih namažejo 25 na zadnjo plat. To zovejo liberalci odrešenje izpod tujega jarma. Da, odrešeni bomo, a šele tedaj, ko bo naše ljudstvo s pasjimi biči nagnalo vse liberalce in se osvobodilo jerobstva dohtarjev.

Kmetske zveze ustanavljajo klerikalci po deželi na vse kriplje. Njih uspehi, kakor nam javljajo od vseh strani, so pa zelo jalovi. Da, dovolj ima naše ljudstvo klerikalnega jarma, svetovna vojna ga je do dobrega izučila. Nekdanji najdivjejši vojni hujskači so pri našem narodu doigrali.

Zračna pošta. V kraljevini SHS se bo v kratkem uvedla pošta z aeroplani.

Hrvat! za bedno deco. Na Hrvatskem in v Slavoniji živa gostoljubje 16.618

otrok, in sicer 2081 iz Istre, 1640 iz Dalmacije, 12.406 iz Bosne in Hercegovine in 491 iz Slovenije.

Štetje časa. Vsled odredbe ministrstva za železnice št. 1834 z dne 10. aprila 1919, začno s 1. majnikom 1919 železnice v kraljestvu Srbov, Hrvatov in Slovencev šteti dnevni čas od 0 — 24.

Prehrana. Zadnje dni je prispel v Solun velik transport moke, obsegajoč 500 vagonov. V nekaj dneh prispe tjaka še drugi transport. Za Pirov in okolico se pošlje 100 vagonov moke iz Carigrada. Na Reko je došlo 1500 vagonov moke in 800 vagonov žita. V Splitu so te dni izkrcali 380 vagonov moke. Dne 20. t. m. je prispel v Dubrovnik parnik, ki je imel natovorjenih 728 vagonov moke. V Dubrovniku, Splitu in Kotoru so že izkrcali 100 vagonov prekajene slanine. Da se transport teh živil pospeši, je vlada kupila 4000 avtomobilov in 5000 mezev s kompletnimi vozovi v svrhu, da se živila čim najpreje spravijo iz pristanišč v notranjost države.

Ruske ujetnike naj se pošlje domov. Ljubljanski dopisni urad poroča iz Trsta, da je vrhovno srbsko poveljništvo odredilo, da se mora vse ruske ujetnike, ki so zaposleni pri privatnikih v Slavoniji, na Hrvatskem in v Bosni, takoj odposlati v domovino.

Tuji državljani v Jugoslaviji. Ministrski svet je odredil, naj se ustavi razpravljanje prošelj tujih državljanov za priznanje državljanstva v kraljestvu SHS.

Državna posredovalnica za delo nanašanja, da se je osrednji urad, kakor tudi podružnica za Ljubljano in okolico preselila s 26. aprilom v svoje nove, velike in moderno urejene prostore v Gradišču, nasproti dramskega gledališča (v Lukmanovo hišo). S tem bo posredovalnici v mnogo večji meri možno ustreči vsem interesom. Uradne ure za stranke so od 9. do 12. ure dop. in od 2. do 4. ure pop. V nedeljah, praznikih in sobotah popoldne se ne uraduje.

§ Iz naše stranke. §

Sledeči shodi se vrše v nedeljo, dne 4. maja 1919:

Bloke pri Fari — poroča sodrug iz Ljubljane.

Laški trg — poroča sodrug Mar n.

Podvinci pri Ptuj — poročata sodruga Rože in Komavli.

Železniki — poročata ss. Mihevc in Erjavec.

Selce — poročata ss. Mihevc in Erjavec.

Gospodarske vesti.

Za nakup plemenskih bikov in merjascev daje Slovenska kmetijska družba podpore. Več glej v družbinem uradnem glasilu »Kmetovalec«.

Dobava živil in krme za vojaštvo. Za prehranjevanje moštva in živine v garnizijah dravske divizijske oblasti se potrebujejo naslednje vrste živil, oziroma krme: meso, oves, ječmen, seno in slama. Pozivljajo se vsi, ki se zanimajo za dobavo teh predmetov, da se obrnejo s ponudbami na pisarno komande dravske divizijske oblasti E. št. 4 v Ljubljani, kjer dobe natančnejša pojasnila in se z njimi lahko sklenejo pogodbe.

Ameriški plugi v Srbiji. Iz Belgrada poročajo: Da bi se omogočilo obdelovanje zemlje v tem letu, je srbsko poljedelsko društvo nabavilo iz Amerike pluge in poljedelsko orodje, ki se bo razdelilo okrajem, da jih nakažejo občinam.

Predavanja o vinarstvu. Tekom prihodnjega meseca predava vinarski nadzornik gosp. B. Skalicky »o perečih vprašanjih našega vinogradništva« v naslednjih krajih: v nedeljo, dne 4. maja ob

pol 8. zjutraj v šoli v Vavti vasi; v nedeljo, dne 11. maja ob 8. zjutraj v šoli v Metliki; v nedeljo, dne 18. maja ob pol 8. zjutraj v šoli v Trzinu; v nedeljo, dne 25. maja ob pol 8. zjutraj v šoli v Sv. Križu pri Litiji in na praznik, dne 29. maja ob pol 8. zjutraj v šoli v Trebnjem. — Zeleti je, da se vinogradniki predavaj v obilnem številu udeležijo.

Prvo naše državno posojilo. Namenjeno je v kritje tekočih nužnih državnih izdatkov. Podpisovanje se začne dne 23. aprila in konča 8. maja. Izdani so boni po 500, 1000, 10.000, 50 tisoč in sto tisoč kron. Vplačati pa je treba 490, 980, 9800, 49.000, odnosno 98.000 kron. Po šestih mesecih, to je dne 3. novembra 1919 se bodo boni izplačali na zahtevo podpisovalca. Nosijo 4 odstot. obresti. To je najboljša naložitev kapitala in je zlasti popolnoma varna in v sedanjih časih edino obrestonosna. Pričakovati je, da bo posojilo evčkrat prepisano, in sicer da doseže najmanj pol milijarde kron, če ne več, ker je zaupanje splošno.

Riž v Srbiji. Preteklo leto so poželi v stari Srbiji 488.000 kg riža. Cena je za 1 kg — 5 dinarjev.

Nakup tobaka. Belgrajski listi poročajo, da je komisiji za nakup tobaka v bitoljskem okrožju dovoljen kredit 3.200.000 dinarjev.

Roženo moko, izvrstno dušičnato gnojilo oddaja Slov. kmetijska družba po 105 K za 100 kg z vrečami vred. To umetno gnojilo je posebno velike vrednosti za vinograde, ker se v zemlji razkaja le polagoma in deluje torej po več let. Pozivljemo vse kmetovalce, v prvi vrsti pa vinogradnike, naj si to umetno gnojilo naroče za pomladno gnojenje. Trosi se ga lahko vsak čas, treba ga je pa podkopati ali podorati.

Poslovalnica za krmila v Ljubljani preneha s 1. majem 1919 svoje poslovanje in poziva vse one, ki so si izposodili pri njej vreče proti kavciji, da te vrnejo najdalje do konca meseca aprila. Od 1. maja naprej se vreče ne bodo več sprejemale.

ZZZ Za ženske. ZZZ

Žaltave orehe opari s slanim kropom ali z mlekom in jih pusti v tej tekočini, dokler se ne ohladi. Potem potegni grenko kožico raz jedrc in posuši jedrca v pečici.

Jelenje rogovje opereš. Namoči mehko krtačo v mlačno vodo, okrtači rogovje in pusti, da se posuši, potem namaži s petrolejem, da se roženine ne loti črv. Ako se črni deli rogovja ne svetijo več, namoči tista mesta z raztopino mangano-kislega kalija, ne smeš pa namočiti s kalijem sivkastih koncev rogov.

Zlomljene nakitne glavničke zlepiš z raztopino enakih delov mrtvikove smole (Mastiks) in lanenega olja. Raztopine namaži na zlomljena kosa in ju stisni vkup.

Blago postane nepremočno. Platno za jadra, navadno platno in bombaževе tkanine namoči v raztopino 100 g parafina in 8 g voska, raztopljenih v 500 g bencina. — Volnene tkanine namoči v raztopino ilovice na jesihu, raztegni in posuši.

Beli madeži na barvanih tleh nastanejo vsled umivanja tal z vročim lugom. Zmešaj pepel cigaret z vodo in namaži s to kašo madeže. Ko je stala 24 ur, izmij tla s čisto vodo.

Barvana tla izgube lesk po umivanju z vodo. Lepo se svetijo zopet, če jih zdrgneš s sunjo, namočeno v terpentini ali petroleju. Terpentini prežene tudi mrčes in je ugoden zdravju.

Stare klobuke porabiš lahko za šolne ali za podplate. Za šolne razreži klobuk, če je dovolj velik, na dve polovici, položi na nogo in sešij prvi konec nad prigrbom.

Kar pride pri peti čez, odreži in vstavi tako, da se bo prijeló pete. Podplat podloži od zunaj najbolje zopet s kosom starega klobuka. Taki šolni ali šlebedre so topli in mehki. — Da se vzravna klobuk, ga namoči v vrelo vodo, raztegni in obteži, posuši.

Drobiž.

Brezplačni pogrebi. Zastonj se bo pokopavalo vse umrle ljudi na Ogrskem. Tako je sklenila ogrska sovjetska vlada.

Mačke na fronti. Nenavadna zapreka odhoda angleških čet s francoskega bojišča so bile mačke, za katere je morala skrbeti angleška vlada. Maček je bilo pol milijona. Angleži so jih držali zato, ker so že na kilometer daljave čutile smrad strupenih plinov, pa so z mijavkanjem in beganjem naznanjale vojakom pretečo nevarnost. Zagotavlja se, da je vsled vporabe maček na fronti ostalo pri življenju okoli pol milijona, torej je vsaka mačka rešila enega vojaka. Poginilo je mačk jako malo.

Pet vlakov hrane prihaja vsak dan v Prago iz Italije. Pravijo, da je aprovizacija na Češkem sedaj dobro urejena in živežna kriza premagana.

Kako se kje varčuje. Največji del prebivalstva pri štedenju je na Danskem, kjer pride na 100 prebivalcev 54 hranilnih knjižic ter v Švici, kjer pride na isto število prebivalcev 52 knjižic. Potem pridejo: Norveška s 41,9, Švedska z 38,4, Belgija z 36,6, Avstralija z 35,1 in Francoska z 34,9 knjižicami na 100 prebivalcev. Za temi šele pride Nemška, Nizozemska itd. Najmanj hranilnih knjižic imajo v Združenih državah v Ameriki (10,2 na 100 prebivalcev), na Ogrskem 9,7, a na Ruskem samo 4,5.

Mož se je izpremenil v ženo. Marsikomu se zdi neverjetno, da bi se mogel mož na stara leta spremeniti v ženo. To pa niso samo zlagane pripovedi, ampak gola resnica. Zdravniška znanost je odkrila več takih slučajev. Ti pojavi so tudi pri perutnini zelo pogosti, da se petelin spremeni v kokoš in obratno. Tudi so našli več kozlov, ki so dajali mleko in na drugi strani kože z rogovi in brado. Tudi košute z jelenovimi rogovi so že našli tu pa tam. Med ljudmi se ta pojav opazuje bolj po redko. Dr. Alberti je opisal 20letno deklico, ki je izgubila svoje ženske znake in dobila brke, glas ji je postal moški. Neki monakovski zdravnik opisuje zdaj 35letnega moža, ki ima že 9 otrok in se je preobrazil v žensko. Ta premena pride od notranje premene človeškega organizma. Človek ima v svoji notranjosti oboje

spolne žleze. Z operacijo se ta premena lahko popravi tako, da dobi človek zopet svoj prejšnji spol.

POSLO.

Založba Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani se usoja p. n. občinstvu naznati, da pripravlja izdajo »Velikega slovenskega vzornega spisovnika« izpod peresa gospoda profesorja Henrika Podkrajška. — Spisovnik, okoli 350—400 strani, bo v kratkem izšel in bo obsegal izbrano zbirko pisem, listin in vlog za zasebnike, trgovce in obrtnike. Izkratka: spisovnik bo neogibno potreben svetovalec v vseh vprašanjih in pravnih slučajih zadevajočih gospodarski promet.

Naročila pred izdajo, ki so potrebna spričo majhne naklade zaradi težkoč pri nabavi papirja, sprejemajo vse knjigarne.

MALI OGLASI.

Za vsako vrsto je plačati 1 K naprej. Pri več kot petkratnem oglaševanju velja vrsta le 80 vinarjev.

Pozor kupci. Kedor želi kupiti hišo z zemljiščem ali samo zemljišče v Trbovljah, ali pa prodati, naj piše (in priloži znamko) na Antona Ureka, posestnika, Loke 329, Trbovlje II.

Kupi se več registriranih blagajn. Kje — pove upravnistvo.

Učiteljska tiskarna

Ljubljana, Franciškanska ul. 6.
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmoderneše plakate in vabila
:: za shode in veselice. ::

Letne zaključke

Na moder neša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd. itd.

Stereotipija Litografija.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico v Ljubljani

vpisana zadruga z omejeno zavezo.

Društvo je ustanovljeno leta 1908 ter ima sedaj 3330 članov. Iz računskega zaključka za leto 1917/1918 je razvidno, da znaša:

rezervni sklad	K 30.893.—
dispozicijski sklad	20.000.—
bolniški sklad	21.000.—
pogrebni sklad	10.000.—
deležni sklad	100.901.14

Zaostali po umrlih članih dobé posmrtno podporo. Člani, ki so bolni dobé bolniško podporo.

Društvene prodajalne so v Ljubljani in okolici, na Jesenicah, Savi, Koroški Beli in Trzinu.

Kot član pristopi lahko vsakdo. Pristopnina znaša K 1, delež K 50.

Pisarna in centrala:

Ljubljana-Spodnja Šiška, Kolodvorska ulica šte. 56.